

ΑΓ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

A'

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΩΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

*

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δεκέμβριος 1968 - Φεβρουάριος 1969

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίσν, κωμόπολις) ... Μαρμέριον,
 (παλαιότερον ονομα: .....), Ἐπαρχίας Καραβαΐος
 Νομοῦ ..... Εύβοιας.....
2. Ὁνοματεπώνυμον τοῦ ἔξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος .....
 Αρχιμέριον Κέντρον. ἐπάγγελμα Διάδοχος...
 Ταχυδρομική διεύθυνσις Μαρμέριον - Διάδοχος
 Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἔξεταζόμενον τόπον.... 12.....
3. Ἀπὸ ποια πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίαι :
 α) ονομα καὶ ἐπώνυμον . Φιλίππιος Παγάτης
 ἡλικία... 65... γραμματικαὶ γνώσεις... 3/ΓΙΟΥ. Σκαφαρχεῖν
 τόπος καταγωγῆς Μαρμέριον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ πρωρίζουτο διὰ σπορᾶν καὶ ποῖαι διὰ
 βοσκὴν ποιμνίων ; .. Διάδοχον χωρίσαι .....
 μετίχατας οὐθονίς τίνας δυνατον τοιγινον
 νιώσωρά γίνεται αἴτης δειπνον Βοσκηνός
 'Υπῆρχον αὐταὶ χωρισταὶ ἢ ἐνταλασσοντο κατὰ χρονικαὶ διαστή-
 ματα ; .....
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ιδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
 δῆλ. εἰς τοὺς χωρικούς· β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ελληνας ἢ ξένους, ὡς
 π.χ. Τούρκους") γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονάς κλπ. ....
 .... Εἰς Φυσικά... αριθμούς.....
- 3) Οπατήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
 γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
 του ; .... Ζευνίης οὐχίας τοῦ οὐαράτιον.....
 .. πατέρα τον γατοκένα την τίκνανταν.....

- β'. 1) Οι κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; ..δὲ.. τέ.. χωρίου... φου.....
.....εἰς οὐντες... β.δ!.. ταν.. γένεργειαν.. ναί.. παν.....
2) Οι τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; .....
γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ δλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; .....
.....διν.. μ.δ.αρ. χανιν!
.....
2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισα-
κατόροι κλπ.) ..... Ποία ἦτο ἢ κοινωνική των θέσις ; ...
.....
3) Ποία ἦτο ἢ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα;) .....
4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἔργαται ; εποχικῶς, δηλ. τὸ θέρισμα,
τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Άπὸ ποὺ
προήρχοντο οὗτοι ἡσαν ἀνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν
ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ήμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; .....
.....
5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ύπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ήταν ναι,
ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; .....
.....
6) α) Οι νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν
ἔργασίας ; .....
.....
β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἔργαται ..... ἢ ὡς τεχνῖται
κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζῆδες), πρα-
ματευτάδες (ἔμποροι) κλπ. ; .....
.....

- δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: μὲν ζωϊκὴν κόπρον
(βιοῶν, αἴγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μὲν καῦσιν: α) τῆς καλα-
μιᾶς μετά τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ μὲν κάλυψιν (παρά-
χωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὄργώματος; ....

..... *μέση... Ταχύτην... πενταρχοῦ* .....

.....

.....

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον
σας; ..... *1.9. Σεπτ.* .....

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργι-
καὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; .....

1925

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).
Εἰς ποῖα κτήματα ἔχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;
Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἢ προμή-
θεια αὐτοῦ? .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΟΥΝΩΝ

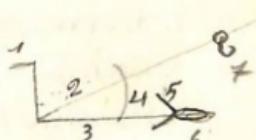
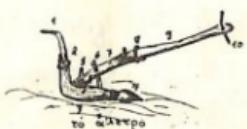
..... *Σιδηροῦν... μεί. πολ. αρχαιού! (Σιρρανιάν).*
..... *Επαναστατ. στ. Αγριεριον. Εύβοιας.* .....

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου
σιδηροῦ ἄροτρου μὲν τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν
αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. .....

1. *Χερούλι* ... 4. *Λωάδα* ... 7. *ρέτσος* ... 10. ....

2. *Σταύλη* ... 5. *περιβεία* ... 8. ....

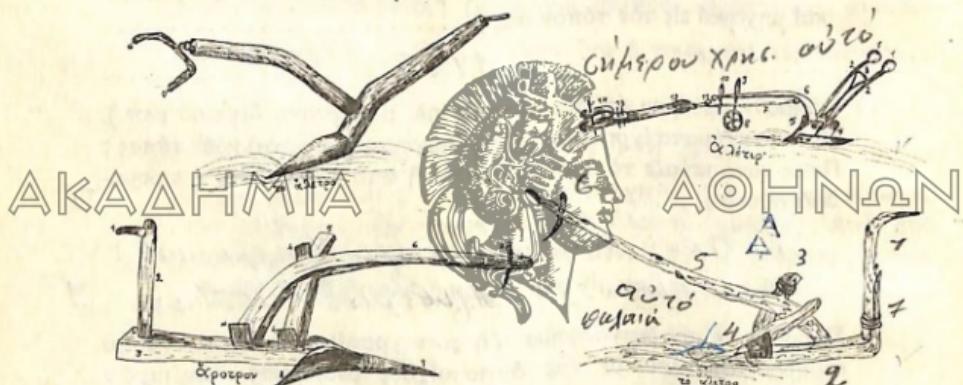
3. *Καννιτούρη* ... 6. *ξυλι* ... 9. ....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) .. *19.54* .....

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ ..... *τελε. Σεντιλέρχει* .....

- 4) Μηχανή δεσμάτων τῶν σταχύων (δεματιῶν) .... *δέματα* .....
- 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ .... *αλωνισμός* .....
- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον .....
- ..... *οἰ. ι. Σιλβ. ο. γλυπτογράφ.* .....
- .....
- .....
- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφὴ τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄροτρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἔξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. Χερωνίγι	6. Ζεψίδι	11. . . . .
2. Κοινωνίρι	7. Σιαγόνιρι	12. . . . .
3. Σαλαρα	8.	13. . . . .
4. Περιβοράδε,	9.	14. . . . .
5. Σινθέρι	10.	15. . . . .

(1) Εὰν εἶναι δυνατὸν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐάν ύπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησιν).

- 4) Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἄρότρου ἥτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἥ τι φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἔκαστου.
- .....
- .....
- .....

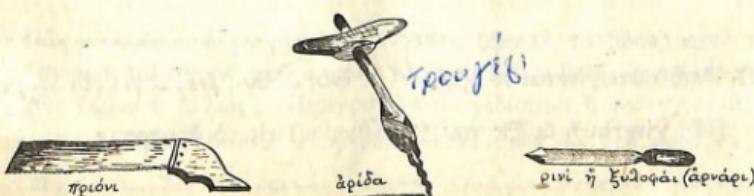

- 5) Ποιὸν τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἄρότρου; .....

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἄρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάτι κλπ.) .....

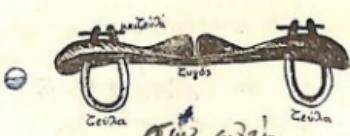
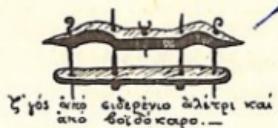
.....
τριπονγάρι.....

8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὅργωμα) ποῖα ζῶα ἔχρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. Πίππος, ήμίονος, ὄνος.....

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διά τὸ ὅργωμα δύο
ζῆα ἢ ἐν;.....

9) Διά τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἥτο (ἢ είναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός;
μέντον δή τοι τοιούτους.....

Σχεδιάσσατε τὴν μορφὴν τοῦ παλαιοτέρου καὶ τοῦ σημερινοῦ
ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ δονομάσσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἔξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεύ-
λια κλπ.). .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

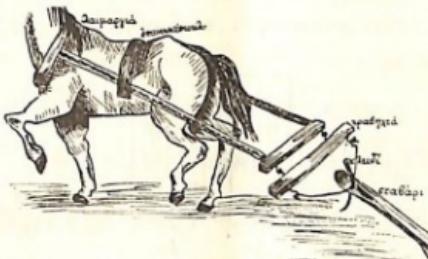
10) Σχεδιάσσατε ιδιαιτέρως τὴν μορφὴν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν
τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου,
ὅ διποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλούρι),
προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διά τὸ ὅργωμα; (Σχεδιάσσατε
αὐτόν).

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὅργωμα δι' ἑνὸς ζώου; μόνη τις οἱ βούρων
Πῶς γίνεται ἢ ζεῦξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον;

Περιγράψατε καὶ σχεδιάσατε (ἢ φωτογραφήσατε) τὴν σκευήν,
τὴν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ
εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

.....

ζ. Ἀροτρίασις (ὅργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὕργων παλαιότερον (ἢ σήμερου); 1) ἄνδρας (δ ἴδιοκτήτης
τοῦ ὕργου ἢ ἄλλος). 2) γυναῖκα 3) θυμέτης, Στηλεώσατε ποίο
ἡ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας .....

.....
.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) .....

.....

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

.....

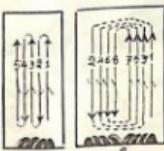
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῷα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ
ὅργωμα μὲ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῆ εἰς τὰ κέρατα
τῶν ζώων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφὴ καὶ σχεδίασμα ἢ φωτογραφία).

Τοι... πατεύεινται οἱ γεωργοὶ τὰ βόσκαν ταῦτα. Τοι... θεοὶ ταῦτα...
περιπλανάνται οἱ γεωργοὶ τὰ βόσκαν ταῦτα. Τοι... θεοὶ ταῦτα...

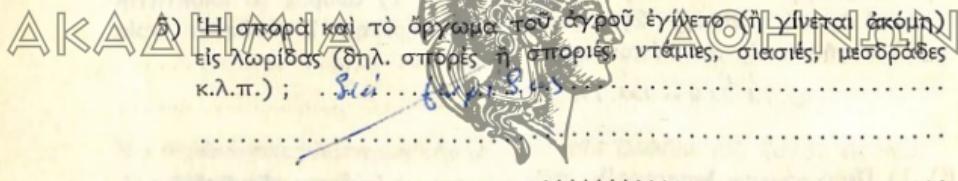
- 4) Σχεδιάστε πώς έγίνετο παλαιότερον (έπισης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὐλακας (αύλακιές) κατ'εύθειαν γραμμήν, ώς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);
- .....
.....

ἢ ὄργώνεται περιφερειακῶς ώς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

.....

Σημειώσατε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σπαυροῦ, ποιὸν ἐκ τῶν ὄργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὄργωματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

Πῶς ἔχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); μὲ αύλακιάν;

..... *b.s. ... λωρίς φαίνεται να...* .....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον; .....
- ..... *✓ x* .....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εῖδη ὄργωματος (ἀροτριάσεως) ἥσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἢ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μὲ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ. .....
- ..... *✓* .....

Εις ποῖα ὄργωματα (σπορᾶς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. ....

γ) Ἀροτριάσεις (όργωματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὄργωματα ἔγίνοντο (ἢ
γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικήν περίοδον. Πῶς λέ-
γονται (ὄνοματολογία) τὰ ὄργωματα αὐτά π.χ. καλλουργιά,
διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ....

Καλί. Θερισμός. Καν. Μάρσιον. Τοῦ ὄργωμα
τοῦ ζευ. Σίνη. Η τερπίνη. τοῦ Σιλοΐσμα. τιαν.
Την. τερπίσματος. ή. ορνιτο. βρύχη.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ σπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρα-
νάπαισιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν φιταρί ἢ ἄλλο δημητριακόν....

.....Σιστιαν.. τανι.. τραχειαν.

- 4) Πόσα ὄργωματα γίνονται διὰ κάθε είδος καλλιεργείας (σίτου, κρι-
θῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν είδῶν κλπ.) καὶ κατὰ
ποίαν ἐποχήν; .....Σινο.. θευ. τριάν.

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σποράν.
π.χ. τὸ δισάκινον εἰς αὐτὸν περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμ-
βανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; .....

.....Το.. ταχαρι.

- β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρί-
ζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερὰ (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ύνι κατὰ
τὴν ἀροτρίασιν (ὅργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μας ή τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὄποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἐλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ή ὄποια ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὸ ἐν ἄκρων τοῦ βουκέντρου ή μὲ ἄλλον τρόπον; .....

...pls! This... *Lewellen'scher* .....

.....

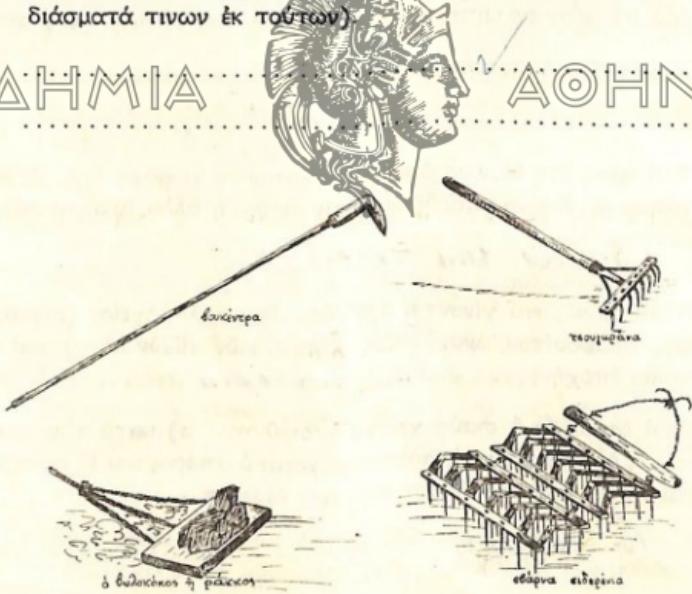
.....

2) Γίνεται μετά τὸ ὅργωμα ἴσοπέθωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); .....*β'χ!* .....

3) Ἡ σκαφὴ μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὅργωθῆ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ.ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἀνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἑκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ή φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

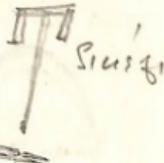
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ η τοῦ κήπου π.χ. ὁ κασμάς, ή τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

έκάστου καὶ παραθέσατε ίχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....
n. Τετάρτη..... τ. Σικελία.....

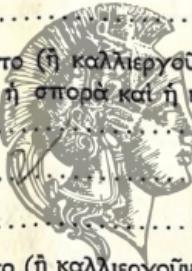

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ δργωμα
καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ώς καὶ αἱ ἔργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

.....*τρόχας*.....

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπο-
ρὰν ὁσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου
εἶδους.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν
ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

.....*τριφύλλι*.....*εσούνιο*.....*τριφύλλι*.....*εσούνιο*.....*τριφύλλι*.....

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
λων ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγγιές)
καὶ ἄλλως.

✓

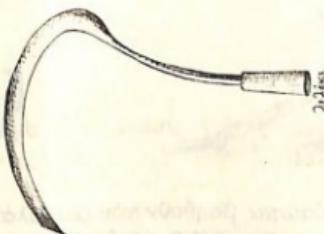
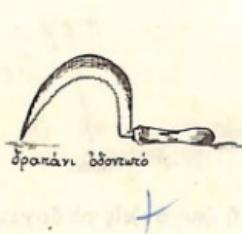
B'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

a.' Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποιὸν ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ σημείον καὶ ίχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.)

π.χ. μὲ τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....

Tu... Lys. Δωνι.

'Εὰν ἡσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἔπιστης νὰ
σχεδιάσετε τὰ ἑργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΩΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποια ἄλλα ἑργαλεῖα (π.χ. κόσσες) θερίζοντο
(ἢ θερίζονται) τὰ χορτά (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν
ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).....

δρεπανι μαι
νοσσες

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἢ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἑργα-
λείου ἢ το ὁμαλὴ ἢ ὁδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). .....

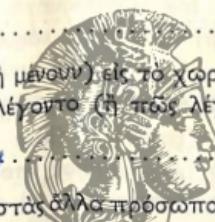
β. δεντικη

- 4) Πῶς ἢ το κατεσκευασμένη ἢ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
γραφήσατε αὐτήν). Ο σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

- 5) Ποιος κατεσκεύαζεν αύτά τὰ θεριστικὰ ἔργαλεῖα· (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) ..... *Επιφέρεια 96. Διανυτά* .....
- .....
- 6) Ὅτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἑκριζώσεως καὶ ὅχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζῷων (τῆς ρόβης κλπ.) ..... *τέλος Βρεφείαν* .....

β.' Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποιὸν ὑψος ὥπο τοῦ ἑδάφους ἔθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτέρὸν μέσον ὁ σῖτος, ἢ κριθή, ἢ βρώμη, ἢ σίκαλις κλπ. *Οζ. 20.* .....
- ..... *βιοτεχνία* .....
- 2) Οἱ στάχυες ποὺ ἔμεναν (ἢ μενούν) εἰς τὸ χωράφι μαζὶ μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ **ΑΩΗΝΩΝ**

- 3) Ποὺ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιά), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπὸ μὲτους τὰ δράγματα (δραχεῖς, πιάσματα, χεριές, χερόβιολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἑδάφους. Μήπως οἱ ᾴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἑδάφους τὰ δράγματα; .....

..... *οι! Ή Σιατ. ωι! Οφει. έ.ει. η.ε.ρ.ο.η.ο.ν.ν.* .....

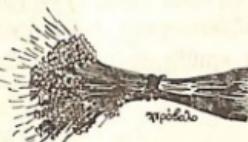
..... *χ.ερι.λα.γα..η! fi.ταρι.α.* .....

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χειρὶς) ἐπὶ τοῦ ἑδάφους. Πολλὰ δύο; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἔκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; "Οπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εύρισκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

..... *Ξινετανρώνωντεν* .....

.....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζὶ δράγματα ; Πολλοχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. .... *αγκαλιές* .....

γ.' Οἱ θερισταί.

1) Ποιοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; 'Υπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ δόποιοι ἕρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ὅλον τόπουν καὶ ποιον ; .....

.... *τίν. Ζ. ρ. σ. γ. τακ! γυναικες... κ. τ. ω. φ. ε. ο. η.* .....

2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι μὲν ἡμερομίσθιον (μεροκάμαστο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ σιωπὴ εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μὲ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπουν σας ὀνοματολογίαν) .....

.... *τίς. ω. ρ. ο. το. 1960. ή ήσι. λαπα. μ. σ. γ. π. ....*

.... *τί? ζηναστω. α. πριναριθμον. τ. (αριθμ.) γ. ε. τασ.*

.... *οι. ιν. διεγ (6.). περιστ. (8) ... μιστα. το. 1960. 0.*

.... *μ. σ. μ. περιμ. π. ε. ω. π. π. 1960. Σ. ρ. ρ. ρ. μιστα' γ. α. π. τ. ν.*

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ίδια τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμὸν ; 'Επίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἢ μέση των) ; .....

.... *τ. χ. 1.* .....

....

....

....

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχὴ ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Ἐγένετο τὸν Τριτοῦ Δεκαπέμπτου 16. Σεπτεμβρίου
τοῦ τ. 13^{ου} τοῦ παντός .....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. .....

Ἐγένετο τὸν Τριτοῦ Δεκαπέμπτου 16. Σεπτεμβρίου
τοῦ τ. 13^{ου} τοῦ παντός .....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἕνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυς ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινας τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυρεῖδῶν καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυς πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθαν, τὴν δποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι

εθιμιον .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ..... ΑΘΗΝΩΝ
Την Τετάρτην την πρώτην μέραν την ημέραν την πρώτην την πρώτην
αθέριστον το στάχυς συγκρίνεται μεταξύ των των
περιφερούν .....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

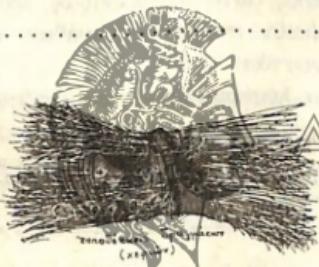
- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἢτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἄμεσως μετά τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Ἄθετας μετά τὸ ηρισμόν .....

- 2) Πῶς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυς καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδινε ὡς χερίές ; Πῶς ἔδενοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεμάτιῶν μήπως ἔχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Το. 51.6.140. Θήρατο. επω! γένετα. ψ. σερβίνα
Σερβίνα... α' εδ'. Γιαν. ψηφ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΩΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ίδιαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ώρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἄγρου ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο;.....

...μι.τα!..ιδ..δέρα...τοι..δέραβατ..εινωροστ..
..η! βινταναρά!..ταῦ..Σερβίνατ..είς..τοι...
..τούσια..συγκομιδή.τευς..δρούς..τριγενείατ..

ε.' Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ τηρότε ἥρχισεν ἢ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; αὐτός τοι σ' είναις 1945 ορθίων

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

.....*ψινούσιαν. Ρένεσθερα.*.....

.....*Τοῦ... ψινοῦ... Μαρσιοῦ.*.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ή γίνεται) η ἔξαγωγὴ (βγάλσιμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον η μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν η φωτογραφίαν.

.....*ψινούσιαν.*.....

στ.' Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΟΝ
Εσυνηθίζετο παλαιότερον η διατροφὴ τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα με ξηρά χόρτα (π.χ. σανόν, πριφύλλι, βίκον). Εάν ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο η καλλιέργειά του, ἐπειτα η κοπή, η ξήρανσις καὶ η φύλαξη αὐτοῦ.....

.....*εναστέρων... θεραπευτικού...*.....

.....*ενηργούσιαν... οὐκον... παραγέτανον... τριφύλλι... εναστέρων...*.....

.....*εναστέρων... θεραπευτικού... παραγέτανον... τριφύλλι...*.....

.....*εναστέρων... θεραπευτικού... παραγέτανον... τριφύλλι...*.....

- 2) Πότε ἔθεριζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). .....*δρέπανον... πόσσαν.*.....

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα η φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσμιον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἔχρησιμο-ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ώς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) .... Σ.ν. Λαζαρίου. Σάργασσος.....

Γ.' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- a.' 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

..... Σ.ν. Λαζαρίου.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χῶρος ὃπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμὸν δεματια. Εἰς τινας τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιστρα, κλπ. Πῶς γινεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; "Υπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως;"

..... Ο.γ. Λαζαρίου, Γράφεις Σ.ν. Λαζαρίου.....

- 3) "Υπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμὸν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγίνετο παλαιότερον ὁ χωρισμὸς τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χῶρον, δηλ. ὅχι εἰς τὸ ἀλώνι; .....

..... Λαζαρίου Σ.ν. Λαζαρίου.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; .....

..... Σ.ν. Λαζαρίου Σ.ν. Λαζαρίου.....

- 5) Τὸ ὄλωνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἐὰν τοῦτο ἀνήκῃ εἰς πολλάς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσίς του, δηλ. μὲ ποιάν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

.. Ρ.β. φίλω... αὐτούς γίνεται.....

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ὄλωνισμα καὶ πότε λήγει ; .....

Αθό... Α.Ε. Η. ουνισμ. διατ. τιμον. Α.δ. γονισμ.

- 7) Εἰδη ὄλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἑκάστου καὶ παραθέσατε σχέδιασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

.. φ.δ'... θαϊσ. δον. δ. ε. φαλ. καν. φ.δ' εφαίνεται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ὄλωνι ἔκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ὄλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ χυροῦ τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθεις διὰ μείγματος κόπρου βιῶν καὶ ὀχύρων) .....

.. φ.δ'. εν. φ.δ'. φασαν. μοναδων. λοιπων.

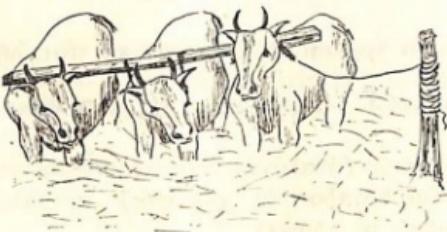
- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ὄλωνιοῦ καὶ ἡ ἔναρξις τοῦ ὄλωνισμοῦ γίνεται ὥρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .....

Ε.χ.ι.

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ὄλωνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ὄλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ὄλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οίονδήποτε ἄλλον.

.....Οὐδὲ πεντε.....

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως ζῷων (βιῶν, ἵππων, κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερούντων ζῷων (βιῶν, ἵππων κλπ.).

Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τούτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώνιου /εὐλίαο/ στῦλος, ὅπους δύο μέτρων (κατομμένος ἡ πλευρά, στρούλούρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ἄ.), ἀπὸ τοῦ ὅποιου εξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ αὐτοτέρῳ σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἔτερον ἄκρον τῶν τὰ ζῷα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

...θί...ει..μι'ει...νει...α'μι...νιαέχει...

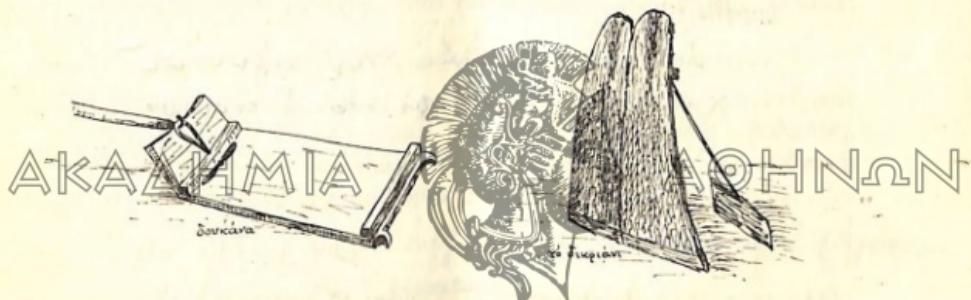
...ζη...ει.έι...ει.έι...ει.έι...ει.έι...ει.έι...

...Ο.νικαθίσια...ειρα.ειρα.ειρα.ειρα.ειρα.ει...

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνόστυλον μὲ τὰ ζῷα; (Εἴς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλείες, αἱ ὅποιαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζῷων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῷα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὅποιον σχηματίζει θηλείες περὶ τὸν λαιμὸν ἐκάστου ζῷου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτου-

τες και σχετικάς φωτογραφίας ή ίχνογραφήματα).....
 ...Σίκισταν... το. Επικανι!.. βαν. Αλυχιδη!.. ει!.. ό. θοι!.. απ. φερούσαν
 ...το. φ. γαγκού!.. λ. νασταν. Καν. ανα!.. ανα!.. το. ογονι!
 ...Σένιταν.. ετι!.. οραν!.. θαν. φα!.. α. ....

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
 χανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς
 ἔν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὡπλισμένη εἰς τὴν κάτω
 ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
 σκληροῦ λίθου ἔξαρταται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἔζευγμένων ζῷων, σύρεται
 δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίσου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
 διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷς εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
 μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ δνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι,
 βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
 διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
 ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
 ακά. Ἡλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά μὲν ἀλωνι-
 στικὸν μηχάνημα; Μήπως π.χ. ἢ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά,
 ρεβίθια κ.ἄ.) ἥλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζῷων ζευγνυούμενων καὶ
 περιφερούμενων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .....

11

υχι

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν ἐπομένην. ; .....

..... αἰδούσιας εἰσιτεῖν τοῦ οὐρανοῦ φέρει τὸν θεόν, σαν
..... μεταβολήν τοῦ οὐρανοῦ πάντα τοῦ οὐρανοῦ αγρασία

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικά ἔργα λεῖται εἶναι ἐν χρήσει; (Εἴς τινας τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ἔντονος, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

..... Σ.α.τ.δ. γ.ρ.ρ.ε.τ.α. τοῦ αγνώστου.....
..... χ.ρ.ν.θ.τ.ρ.ο.ν.δ.ε.τ.ε.τ.α. τοῦ α.π.ν.ω.θ.γ. ....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

δουκράνιον

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἔρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῷα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχάνημα τούς ἀκόπους στάχυς ; .....

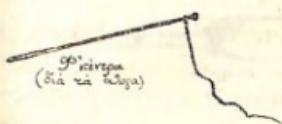
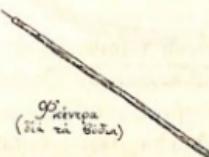
ν.ν.

- 14) Ἡτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῷων ; ('Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντριον ἄλλασχοφ' κέντρα). Πόσον μῆκος είχε καὶ ποία ἢ κατασκευή της ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτῆν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). .

..... σ.τ.ν. ε.σ.φ.ε.ν. φ.α.γ. β.θ.γ.β.α.α. ....
..... ε.ε.μ. φ.τ.σ.ι.α.α. ....

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἔργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἥλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

βέζεται... στρώσεις

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπόν; (ἐν Κρήτῃ: μάλαμα)

μάλαμα

- 17) Ποῖοι ἀλωνίζουν: ὁ ἕδιος ὁ γεωργός μὲν ιδικά του ζῷα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταί (ἐν Αἴτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. ποταμούχοις, καλούμενοι ἀλωνισταῖς καὶ ἀγωγατες), οἱ μηδεὶς εἰχόν θύδια ἢ ἄλιγα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμὸν

ΑΚΑΔΗΜΑΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
...οι!...γεωργοί!...ἀλλα...μάλα...μάλα...γέροντες
...ειρηνικοί.

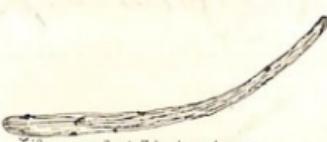
- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲν ζῷα καὶ μὲν ἀλωνιστικὸν ἔργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἀλλὰ μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲν χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπτανον) ἢ μὲν ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

ζ Χ Ι

- 19) 'Ο κόπτανος οὗτος πῶς ἐλέγετο' ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του;

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ὄλωνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποια δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου[·]
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.) .....

..... V .....

Σύλλογο καμπυλωτοῦ σάκα τὸ κοπάνηρα
μικροῦ οὐροῦ θηραπευτικοῦ .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- ‘Υπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἀλλα πρόσωπα ἐπ’ ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν; .....

..... V .....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ’ εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων; (Περιγράψατε λεπτο-
μερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυς,
παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

.....

✓

.....

22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῷων, ὡς ἐπίστης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου,
ἔτραγουδοῦντο τραγούδια; Ἐάν ναί, ποια; ✓
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδίκα δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν
συντονισμὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἑργασίας; .....

.....

✓

.....

23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.
Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συντοπισμὸς κλπ.). (Περιγρά-
ψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) 1366

β'. Λίχνισμα

1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν
Αἴτωλίᾳ: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Μὲ ποιὸν ἑργαλεῖον σωρεύεται
τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην:
θρινάκι, εἰς Αἴτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, δὲ λαχοῦ: δικιργιάνι)
καὶ ποιὸν τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

μάλαμα

.....

.....

.....

‘Ο σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπό τὸν καρπόν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἡ ὅλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

.....ο.σχηνιτιζίδια.σ.νεα..ε.ν.ριτ..δ'χ.ει.σχηνίδια
.....18.ει.φυτικέντη,.....δέκα.φυτικό.δέκα.διανοήστομη
.....μιά..ε.γ.ρι.διανοή..ενθέ..εστέ.φελεν!

φάτεο.οδίο,
2) Μὲ ποῖον ἔργαλείον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....
.....
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει) ἄνδρας, γυναικαί εἰδικός λιχνιστής ἐπ' ἀμοιβῇ ;

οι...γλυφές. (ίπουλο)

4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρά τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινας τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπός ἀπὸ τοὺς κοντύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ώστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

.....αύριοτ.γ.με!..Την..επωνιδια.....

✓

5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ώς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾶται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; ('Εν

Κρήτη: ξεβαθούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συνθίζεται τοῦτο . . . .

ΖΧΤ

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα, πῶς γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; . . . .

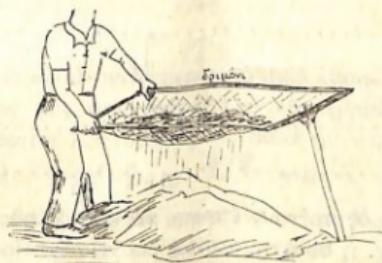
μέτρια προσέγγιση . . .

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, απομακρυνομένων τῶν ἔνων αὐτῶν ὑλῶν ὑπὸ γυναικός διὰ σαρώμου; ή δὲ ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ δίπτάς διαφόρων μεγεθῶν π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ὄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ύλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

.....*μελανικό*.....

- 7) "Οταν ἔτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπός σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλείον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ" .....

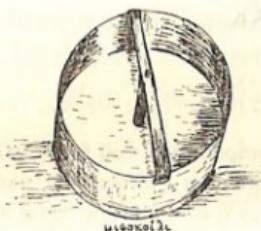
- 8) "Α λλα α ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπός (σῖτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην." .....

V

- γ'.1) Ποῖαι ὅφειλαί πρὸς τρίτους ἔπειτε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἄλωνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. "Ηρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἄλωνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητά του είς όκαδας, είς κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ίχνο-
γράφημα αύτοῦ βλ. κατωτέρω σχετικάς εἰκόνας).....

..Τό... Τάσι!.. χωροτυπίστηκε... Το. Βιβλίαν. Ει. Ιω

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς τίδος εἰς τὸ ἀλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,

γ) τὸ γυψτιάτικο,
δ) τὸ φλωνιάτικο κλπ.

ΑΚΑΔΗΜΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερου μέτρα τῶν δημητριακῶν (δνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ίχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) .....

γ) Τό... ἀγροφυλακιάτικο.....

δ) τὸ γυψτιάτικο... Ριζόλιο... τοῦ... παταγίου...
γενεργητικόν... ἔργαστον.....

3) Ποῦ ἀπεθηκένετο κατόπιν ἢ παραγωγὴ (ὁ καρπός) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ·
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἔκαστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνθείας) .....

..... Ριζόλιο... ορθοτευχορρίξει... βιστοί... ξέρι... πινό... οινοί
Ριζόλιο... τοῦ... παταγίου... αγροφυλακιάτικον... παταγίον.....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκένετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἄγρον καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἢ ἀποθή-

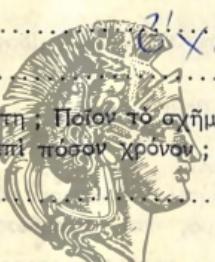
κευσις εις την υπαιθρον ; ..... *Ex.v. ρωτηρ.* .....

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ....

..... *ματα... κα... εἰστερισμα...* .....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων, τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὐτῇ ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται, πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ ποῖου χρόνου ; .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ **ΑΘΗΝΩΝ**

Δ. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἄναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ υπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρας 23 Ιουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ιούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αύγουστου κλπ.)

..... *μινων... τίς... ? Βασανιστέ... τίς... Η.Ι.γ.φ.φας...* .....

..... *τελετουριασμός...* .....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ώραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

..... *μις... το... συρράγεια... ζεστα... τίς... εωραία...* .....

- 2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανὸς κλπ.).....
... φανύμενα .....
- β'. 1) Ποιοι ἀνάπτουν τὴν πυράν παιδιά, ἥλικιωμένοι, ποιος ὅλος ; ....
... Τέλειος .....
- 2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν. Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ὅποι ποιὸν μέρος ; .....
... οὐδὲ τοι... Σείσης .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τὸ τοῦ διὰ κάθε πυράν ;
1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξύρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα .....

- 2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ὅποι τὴν πυράν. (Περιγραφὴ λεπτομερῆς)

... οὐδὲ τοι... οι! νέοι... ^{χωρεύοντες} μελέτηροι. Επειδή .....

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιᾶς κλπ.) ....

.....
.....
.....
.....

- 4) Καίονται (ἢ ἔκαίοντο) δόμοιώμαστα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα δόμοίωμα
τοῦ Ἰούδα (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

.....
.....
.....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ